KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Talousarviovalmistelun niksilaari

Taloustorstai Extra 24.9.2026

Olli Riikonen

Me kaikki olemme vastuussa yhteisestä turvallisuudestamme

- Kuuntelemme toisiamme ja annamme kaikille mahdollisuuden osallistua keskusteluun.
- Noudatamme järjestäjien ohjeita puheenvuoroista ja niiden pyytämisestä.
- Puhumme kunnioittavasti kaikista ihmisistä ja ihmisryhmistä.
- Annamme jokaisen puhua omasta puolestaan emmekä tee oletuksia toisistamme.
- Kohdistamme mahdollisen rakentavan kritiikin asiaan, ei henkilöön eikä organisaatioon.
- Emme liity kokouksiin kolmannen osapuolen työkaluilla emmekä kerää tietoja kokoukseen osallistujista.
- Emme käytä kokouksissa tekoälytyökaluja, tekoälyagentteja tai botteja siitä erikseen sopimatta.

Jos emme onnistuneet, lue toimintaohjeet:
www.kuntaliitto.fi/turvallinentila

Ennakkokysymyksiä tilaisuuteen

Vastaajien määrä: 5

Vastaukset
Mistä on helpoin päivittää / arvioida palkkojen sivukulut?
Onko kokemuksia tekoälyn hyödyntämisestä taloussuunnitelman laadinnassa?
-
Valtionosuudet ja sivistystoimi. Ennuste alueiden koosta, joille voi valtionosuutta saada? Tuleeko, kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille, asukasmääräraja esimerkiksi 10 000 asukasta, joka voi järjestää koulupalveluita/sivistyspalveluita alueella? Pienten kuntien on siis yhdistyttävä?
Onko mitään yleistä käytäntöä siitä, minkä osuus esim. uuden ohjelman hankinnasta menee investointeihin ja mikä osuus käyttötalouteen? Riippuu oletettavasti siitä, minkä suuruinen hankinta katsotaan investoinniksi missäkin kunnassa, mutta jotain yleisiä periaatteita olisi kiva kuulla.

Tilaisuudessa on tarkoitus jakaa hyviä ja huonoja kokemuksia ja havaintoja, joista on ollut itselle hyötyä. Koskee kaikkia osallistujia.

Jos ette osallistu, sitä enemmän joudutte kuuntelemaan Ollin höpinää.

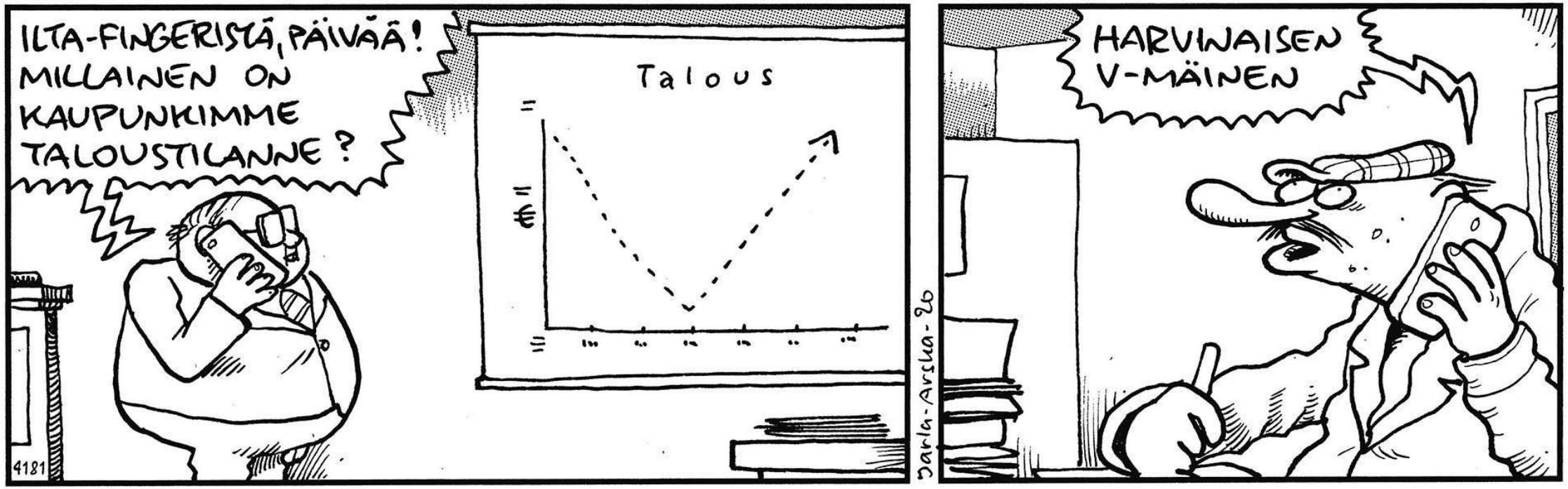
KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Kunnan sisäinen ammattilaisten valmisteluprosessi päällimmäisenä mielessä ja nimenomaan käyttömenot ja –tulot eli toimintakatteeseen vaikuttaminen.

Mutta ei unohdeta päättäjiä, paikallismediaa ja kuntalaisia eli voidaan puhua myös talousarvioviestinnästä – miten siitä voisi tehdä myös kaikille asianosaisille (kuntalaisille ja veronmaksajille) ymmärrettävää

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

ILTA-FINGERISTÄ, PÄIVÄÄ!
MILLAINEN ON
KAUPUNKIMME
TALOUSTILANNE?
Talous
€
4181
Darla-Arska-96
HARVINAISEN
V-MÄINEN

KUNTALIITTO Kommunförbundet

MITEN FINGERPORIN KAUPUNKI REAGOI TALOUDEN TAANTUMAAN?
FINGER-PORILAINEN
OLLAAN PANTU INVESTOINNIT JÄIHIN.
Jarla-Lehtoinen-19

Ensi alkuun kuitenkin ”turvallisesti” ajankohtaisin vos-juttu:

Valmistavan opetuksen rahoitus OKM-vosseissa 2027 (lähentelee rakettitiedettä, vaatii lehmän hermoja)

Muutosta rahoitukseen voi hakea tämän kuun loppuun saakka. Rahoituksen ymmärtämiseen ja budjetointiin aikaa loppuvuosi.

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Perusopetukseen valmistava opetus

Tänä vuonna tuli paljon vossia, mutta varo kopioimasta vanhoja lukuja budjettiin!

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus – Yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2026:

Maahanmuuttajataustaisille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoitus

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttaja-taustaisille lapsille ja nuorille. Opetukseen voivat osallistua sekä vasta maahan muuttaneet, että Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret. Valmistavaa opetusta ei voida jär-jestää jo perusopetuksen suorittaneelle oppilaalle eikä kevätlukukauden päätyttyä kyseisenä kalen-terivuonna 17 vuotta täyttävälle tai tätä vanhemmalle oppilaalle.

Varainhoitovuoden rahoitus maksetaan valmistavassa opetuksessa ennakollisena, arvioidun suo-ritemäärän perusteella. Arvio perustuu varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden toteumaan eli toteutuneiden läsnäolokuukausien määrään. Vuoden 2026 ennakollisen rahoituksen laskennassa on käytetty KOSKI-tietovarannosta poimittuja, sinne 30.9.2025 mennessä siirrettyjä/ tallennettuja tietoja vuonna 2024 toteutuneista läsnäolokuukausista.

Arvioon perustuvat ennakolliset rahoitukset tarkistetaan toteutuneiden suoritteiden mukaisiksi varainhoitovuotta seuraavaa vuotta seuraavana vuonna, joten vuonna 2024 maksettu ennakollinen rahoitus tarkistetaan toteumaa vastaavaksi vuonna 2026 ja vuoden 2026 ennakollinen rahoitus tarkistetaan toteutumaa vastaavaksi vuonna 2028.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi opetuksen järjestäjän hakemuksesta, merkittävän muutoksen perusteella, muuttaa ennakollista rahoitusta. Muutoshakemus on tehtävä varainhoitovuotta edeltävän vuoden syyskuun loppuun mennessä. Vuoden 2026 perusopetukseen valmistavan opetuksen ennakollisen valtionosuusrahoituksen perusteena olevaan läsnäolokuukausien määrään on tullut hakea muutosta 30.9.2025 mennessä.

Valmistavan opetuksen vos:n määrä

- Kotikuntakorvaus x 0,186 x läsnäolokuukaudet (maks. 9 kpl)
- Tänä vuonna kotikuntakorvaus n. 8512 € -> valmistava opetus 1583 €/kk
- Ensi vuonna kotikuntakorvaus n. 8905 € -> valmistava opetus 1656 €/kk
- Tänä vuonna 9 kk = 14.251 €/lapsi
- Ensi vuonna 9 kk = 14.907 €/lapsi
- On voinut tapahtua kuntakohtaisesti isoja muutoksia 2024-25
- Varaudu vosseissa siis muutokseen!!! Kunnassa pitäisi olla itsellään tästä tieto ja nyt auttaa myös Opetushallituksen excel, jolla voi arvioida, kannattaako muutosta hakea ja onko takautuva arviokorjaus plussaa vai miinusta

Katso täältä!

KOSKI-data - vertailuaineistoja ja tiedonhyödyntäjien raportteja - Opetushallituksen palvelukokonaisuus - Eduuni-wiki

Näyttää pahalta, mutta...
Huom! Kun klikkaat linkkiä, se avautuu ruudulle -> lataa excel-tiedosto, muuten ei auta

Opetushallituksen palvelu- ja prosessikokonaisuus

Sivut
Blogi

TILAN OIKOTIET
oph-virkamiehet
opintopolun-kehittäjät

SIVUPUU
Ammatillisen koulutuksen palautteiden automaatioratkaisu (Herätepalvelu)
Avointen oppimateriaalien kirjasto (aoe.fi)
Hakemuspalvelu
Hakukohderyhmä-palvelu
eHOKS
ePerusteet
Kieliosaamisen palvelut
Koodistopalvelu/Kodtjänsten
KOSKI
Tietoa KOSKI-palvelusta
Ajankohtaiset
Koulutuksen järjestäjille
Koulutuksen järjestäjän ylläpitämä tiedonlaatu KOSKI-tietovarannossa
Käyttäjäohjeet koulutuksen järjestäjille
KOSKI-klinikat
KOSKI-koulutukset
KOSKI-data - vertailuaineistoja ja tiedonhyödyntäjien raportteja
Vuosikello KOSKI-datan käyttöön koulutustilastoinnissa ja valtionosuusrahoitul
Tiedon hyödyntäjille (KOSKI- luovutuspalvelu)

Tilan työkalut

KOSKI-data - vertailuaineistoja ja tiedonhyödyntäjien raportteja

Luonut käyttäjä-480c6, viimeksi päivittänyt Juho Mikkonen syysk. 03, 2026 • Lukuaika: 3 minuuttia

Tälle sivulle kerätään Tilastokeskuksen ja rahoituksen laskennan KOSKI-datan pohjalta tuottamia raportteja sekä vertailuja muihin tietolähteisiin. Raportit poistetaan sitä mukaa kuin ne lakkaavat olemasta relevantteja (esim. kun tuotetaan uusi vastaava raportti tai kun raportin pohjana toimineeseen datasettiin ei enää voida palata).

HUOM! Lataa raportit omalle koneellesi jotta voit tarkastella niitä. Latausmahdollisuus näkyy esikatseluikkunan oikeassa yläkulmassa alaspäin osoittavana nuolena kun klikkaat ensin raporttilinkin auki.

HUOM! Sivua päivitetty 2.9.2026.

Esiopetus, perusopetus sekä perusopetuksen järjestämisluvalla järjestettävä TUVA-koulutus

1. Tilastokeskuksen vertailut/raportit:

Ei ajankohtaisia tarkistusraportteja.

2. Valtionosuusrahoituksen vertailut/raportit:

- Esi- ja perusopetuksen, perusopetuksen yhteydessä järjestettävän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen sekä aikuisten perusopetuksen oppilasmäärät ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen koulukotien läsnäolokertymät koulutustoimijoittain: Raportilta löytyvät em. koulutusmuotojen valtionosuuksien laskennan perusteena käytettävät oppilasmäärien tunnusluvut, jotka on laskettu elokuun 2026 loppuun mennessä KOSKI-palveluun tallennettujen tietojen pohjalta. Raportti sisältää myös yhteenvetovälilehden tunnuslukujen pohjalta määritellyistä rahoituksen kertoimista. Katso tarkemmat kuvaukset aineistosta raportin välilehdiltä "OHJE" ja "Ennakkoraporttien KUVAUS". Koulutuksen järjestäjiä pyydetään tarkastamaan, että oppilasmäärät vastaavat opetuksen järjestäjien tosiasiallisia oppilasmääriä, ja tekemään tarvittavat korjaukset KOSKI-palveluun, jos luvut eivät täsmää koulutuksen järjestäjän oman kirjanpidon kanssa. Lisäksi koulutustoimijoita pyydetään tarkistamaan päällekkäiset opiskeluoikeudet, päättämään omat sellaiset oikeasti päättyneet opiskeluoikeudet, jotka ovat KOSKI-palvelussa edelleen virheellisesti aktiivisia, sekä pyytämään tarvittaessa toista koulutustoimijaa päättämään vastaavat, virheellisesti aktiivisena olevat opiskeluoikeudet, jos tarkistuksissa sellaisia havaitaan. Päällekkäisten opiskeluoikeuksien lukumäärä koulutustoimijoittain löytyy esi- ja perusopetuksen ennakkoraporttien viimeisestä sarakkeesta.
- Perusopetukseen valmistavan opetuksen läsnäolokuukaudet jaksoille kevätlukukausi 1.1.-31.7.2025 ja syyslukukausi 1.8.-31.12.2025 koulutustoimijoittain: Perusopetuksen valmistavan opetuksen järjestäjäkohtainen ennakkoraportti sisältää erittelyn KOSKI-palveluun tallennetuista perusopetuksen valmistavan opetuksen tiedoista em. aikaväleillä. Ohjeet ja lisätietoa perusopetuksen valmistavan opetuksen ennakkoraporteista ja niiden tarkastelusta löytyy raportin välilehdeltä "Kuvaus" sekä Opetushallituksen verkkosivuilta osoitteesta https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/perusopetukseen-valmistavan-opetuksen-valtionosuusrahoituksen-ennakkolaskennan.
- Aikuisten perusopetuksen vuonna 2025 suoritettujen oppimäärän mukaisten kurssien määrä koulutustoimijoittain: Raportille on poimittu aikuisten perusopetuksen oppimäärän mukaisten kurssisuoritusten kokonaismäärä sekä valtionosuusrahoitteisella, muu-rahoitteisella ja rahoitukseltaan määrittelemättömällä opiskeluoikeusajanjaksolla arvioitujen kurssien määrät (kukin kurssi vain kertaalleen). Raportti sisältää kurssisuoritukset ensimmäiseen hyväksyttyyn arviointiin asti (ks. tarkemmin tiedote 7.3.2023: https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/opetus-ja-kulttuuritoimen-valtionosuusrahoituksen-kertyminen-aikuisten-perusopetuksen). Raportille on poimittu myös niiden valtionosuusrahoitteisella opiskeluoikeusajanjaksolla suoritettujen kurssien lukumäärät, jotka poissuljetaan sellaisten oppijan aiemmin alkaneiden opintojen vuoksi, joissa hän on edelleen läsnäolevana (päällekkäinen opiskeluoikeus). Raportille on laskettu edellä mainittujen tietojen perusteella valtionosuusrahoituksen laskentaan hyväksyttävä kurssien lukumäärä. Tiedot on poimittu elokuun 2026 loppuun mennessä KOSKI-palveluun tallennetun datan pohjalta. Koulutuksen järjestäjiä pyydetään tarkastamaan tietojensa oikeellisuus ja tekemään tarvittavat korjaukset KOSKI-palveluun. Tarkempi kuvaus sisällöstä ja ohjeita ennakkoraportin tarkistamiseen löytyvät raportin välilehdeltä "KUVAUS ja OHJE".
- Aikuisten perusopetuksen oppiaineen oppimäärän (nk. aineopintojen) suoritettujen kurssien määrä 1.8.2025–31.7.2026 koulutustoimijoittain: Raportille on poimittu aikuisten perusopetuksen oppiaineen oppimäärän eli nk. aineopintojen kurssisuoritusten määrä valtionosuusrahoitteisella opiskeluoikeusajanjaksolla (kukin kurssi vain kertaalleen ensimmäisen arviointipäivän mukaan) ja niiden valtionosuusrahoitteisella opiskeluoikeusajanjaksolla suoritettujen kurssien lukumäärät, jotka poissuljetaan sellaisten oppijan aiemmin alkaneiden opintojen vuoksi, joissa hän on edelleen läsnäolevana (päällekkäinen opiskeluoikeus). Raportille on laskettu edellä mainittujen tietojen perusteella valtionosuusrahoituksen laskentaan hyväksyttävä kurssien lukumäärä. Tiedot on poimittu elokuun 2026 loppuun mennessä KOSKI-palveluun tallennetun datan pohjalta. Koulutuksen järjestäjiä pyydetään tarkastamaan tietojensa oikeellisuus ja tekemään tarvittavat korjaukset KOSKI-

UUSIA TIETOJA ENNAKKOPOIMINNAN RAPORTILLA, syksy 2026 alkaen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen ennakkopoiminnan raportille on lisätty uusia sarakkeita, jotka yhdessä muiden raportilla olevien tietojen kanssa auttavat opetuksen järjestäjiä arvioimaan tulevan rahoitusvuoden valtionosuusrahoituksen määrää sekä mahdollista tarvetta **hakea 30.9.2026 mennessä muutosta** ennakollisen rahoituksen perusteena olevaan suoritemäärään (kertojamäärät). Lisätietoa muutoksenhausta ja sen perusteita löytyy Opetushallituksen sivuilta osoitteesta https://www.oph.fi/fi/uutiset/2026/muutoksenhaku-aikuisten perusopetuksen-ja-perusopetukseen-valmistavan-opetuksen-vuoden.

Kunkin rahoitusvuoden **valtionosuusrahoituksen määrä lasketaan kertomalla** rahoituksen perusteena oleva **suoritemäärä** (raportilla käytetään termiä kertojamäärä), opetus- ja kulttuuriministeriön edellisen vuoden lopussa vahvistamalla **yksikköhinnan euromäärällä**. Vuoden 2027 rahoituksen laskennassa käytettävä yksikköhinta vahvistetaan joulukuussa 2026.

Esimerkki rahoituksen laskennasta: Vuonna 2027 opetuksen järjestäjälle maksettava perusopetukseen valmistavan opetuksen ennakollisen rahoituksen määrä (rahoitusraportin rivi 20067) saadaan laskettua kertomalla ennakollisen rahoituksen perusteena oleva suoritemäärä (ennakkoraportilla sarekkeen H kertojamäärä) valmistavan opetuksen vuoden 2027 yksikköhinnalla **JA** vastaavasti samana vuonna 2027 maksettava arviokorjauksen määrä (rahoitusraportin rivi 20073) saadaan laskettua kertomalla arviokorjauksen perusteena oleva suoritemäärä (ennakkoraportilla sarakkeen J kertojamäärä) samalla yksikköhinnalla. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit löytyvät osoitteesta https://vos.oph.fi/rap/

Ennakollisen rahoituksen laskentakaava: sarake H (suoritemäärä) * yksikköhinta = ennakollinen rahoitus vuonna 2027
Arviokorjauksen laskentakaava: sarake J (suoritemäärä) * yksikköhinta = arviokorjauksen määrä vuonna 2027

Perusopetukseen valmistava opetus
Ennakkoraportti vuoden 2025 tiedoista
Raportti on muodostettu 29.8.2026 KOSKI-tietovarantoon tallennetun tilanteen pohjalta.

Y-tunnus	Koulutustoimijan nim	Läsnäolevat oppilaat tilastointipäivänä 20.9.2025	KOSKI-tietovarannon tiedoista lasketut läsnäolevat oppilaat 29.8.2026	Oppilasmäärän muutosprosentti	KOSKI-tietovarannon tiedoista lasketut läsnäolokuukaudet 1.1.-31.7.2025	KOSKI-tietovarannon tiedoista lasketut läsnäolokuukaudet 1.8.-31.12.2025	Vuoden 2025 läsnäolokuukaudet yhteensä (sarake D + sarake E) eli nykyisistä KOSKI-tietovarannon tiedoista laskettu vuonna 2027 opetuksen järjestäjälle maksettavan ennakollisen rahoituksen kertojamäärä, ks. lisätietoa Kuvaus-välilehdellä.	Vuoden 2025 ennakollisen rahoituksen perusteena käytetty kertojamäärä, ks. lisätietoa Kuvaus-välilehdeltä. Tähän kertojamäärään perustuva rahoitus on maksettu opetuksen järjestäjälle vuonna 2025 ja se korjataan toteutunutta toimintaa vastaavaksi vuonna 2027.	Vuoden 2025 rahoitusta koskevan arviokorjauksen perusteena käytettävä kertojamäärä, ks. lisätietoa Kuvaus-välilehdeltä. Vuoden 2025 arviokorjaus maksetaan opetuksen järjestäjälle vuonna 2027.	Niiden oppilaiden lukumäärä, jotka ovat läsnä-tilassa 1.7.2025. Oppilaan läsnäolotietojen tulee vastata tosiasiallista läsnäoloa opetuksessa.	Valmistavan opetuksen opiskeluoikeuksien kanssa päällekkäisten opiskeluoikeuksien lukumäärä aikavälillä 1.1.-31.12.2025
0101263-6	Espoon kaupunki	972	520	-47	5052	3937	8989	11531	-2542	11	32

Perusopetukseen valmistava opetus
Ennakkoraportti vuoden 2025 tiedoista
Raportti on muodostettu 29.8.2026 KOSKI-tietovarantoon tallennetun tilanteen pohjalta.

Y-tunnus	Koulutustoimijan nim	Läsnäolevat oppilaat tilastointipäivänä 20.9.2025	KOSKI-tietovarannon tiedoista lasketut läsnäolevat oppilaat 29.8.2026	Oppilasmäärän muutosprosentti	KOSKI-tietovarannon tiedoista lasketut läsnäolokuukaudet 1.1.-31.7.2025	KOSKI-tietovarannon tiedoista lasketut läsnäolokuukaudet 1.8.-31.12.2025	Vuoden 2025 läsnäolokuukaudet yhteensä (sarake D + sarake E) eli nykyisistä KOSKI-tietovarannon tiedoista laskettu vuonna 2027 opetuksen järjestäjälle maksettavan ennakollisen rahoituksen kertojamäärä, ks. lisätietoa Kuvaus-välilehdellä.	Vuoden 2025 ennakollisen rahoituksen perusteena käytetty kertojamäärä, ks. lisätietoa Kuvaus-välilehdeltä. Tähän kertojamäärään perustuva rahoitus on maksettu opetuksen järjestäjälle vuonna 2025 ja se korjataan toteutunutta toimintaa vastaavaksi vuonna 2027.	Vuoden 2025 rahoitusta koskevan arviokorjauksen perusteena käytettävä kertojamäärä, ks. lisätietoa Kuvaus-välilehdeltä. Vuoden 2025 arviokorjaus maksetaan opetuksen järjestäjälle vuonna 2027.	Niiden oppilaiden lukumäärä, jotka ovat läsnä-tilassa 1.7.2025. Oppilaan läsnäolotietojen tulee vastata tosiasiallista läsnäoloa opetuksessa.	Valmistavan opetuksen opiskeluoikeuksien kanssa päällekkäisten opiskeluoikeuksien lukumäärä aikavälillä 1.1.-31.12.2025
0101263-6	Espoon kaupunki	972	520	-47	5052	3937	8989	11531	-2542	11	32

2023:

20067	Perusop: valmistava opetus	10.700,0	1.323,56	14.162.092	100,00
20073	Perusop: valmistavan arviokorj	2.706,0	1.323,56	3.581.553	100,00

2024:

20067	Perusop: valmistava opetus	9.649,0	1.406,14	13.567.845	100,00
20073	Perusop: valmistavan arviokorj	-62,0	1.406,14	-87.181	100,00

2025:

20067	Perusop: valmistava opetus	11.531,0	1.490,56	17.187.647	100,00
20073	Perusop: valmistavan arviokorj	831,0	1.490,56	1.238.655	100,00

2026:

20067	Perusop: valmistava opetus	10.415,0	1.583,41	16.491.215	100,00
20073	Perusop: valmistavan arviokorj	766,0	1.583,41	1.212.892	100,00

Tässä alla arvio 2027 rahoituksesta Kuntaliiton vos-laskurilla tehtynä:

Perusopetukseen valmistava opetus	8 904,74	*Läsnäolokuukausi*	8 989	0,19	14 888 301
Valmistavan arviokorjaus	8 904,74	*Läsnäolokuukausi*	-2 542	0,19	-4 300 810

Tapaus Espoo:

Vuoden 2027 valmistavan opetuksen rahoitus tulisi olemaan Valmistavan opetuksen rahoitus: 8989 kk x 1656 € = 14,9 M€
Valmistavan arviokorjaus: -2542 kk x 1656 € = -4,3 M€

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Myös OKM-vos:n yksikköhinnat löytyvät vos-laskelmasta

23.9.2025

Opetus- ja kulttuuritoimen valtinosuuden keskimääräiset yksikköh

Lähde: Hallituksen budjettiesitys 22.9.2025

	7	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	TA2026	
Lukiokoulutus (€/oppilas)	1	6 070,92	5 906,12	6 305,48	6 615,98	7 157,74	7 630,82	7 943,00	8 433,30	*8 953,47*	*6,2 %*
Ammatillinen koulutus	3										
Taiteen perusopetus (€/t)	6	77,14	76,82	79,54	82,19	83,96	87,33	89,34	91,69	*96,41*	*5,1 %*
Kansalaisopistot (€/t)	1	83,77	84,65	84,37	84,77	89,48	93,04	95,18	100,48	*103,69*	*3,2 %*
Kansanopistot (€/opiskelijavko)	8	297,48	297,48	297,48	297,48	297,48	298,63	305,53	350,83	*321,21*	*-8,4 %*
Liikunnan koulutuskeskukset (€/opiskelijavrk)	7	88,20	88,20	88,20	94,11	88,64	92,17	94,30	90,17		
Kesäyliopistot (€/t)	4	156,94	156,94	156,94	156,94	156,94	159,40	163,08	162,62	*156,94*	*-3,5 %*
Opintokeskukset	0	123,58	141,28	153,65	165,33	167,66	174,25	166,77	173,01	*183,56*	*6,1 %*
Museot (€/htv	0	64 479	67 543	71 761	75 652	79 185	82 861	85 071	86 847	*93 394*	*7,5 %*
Muu esittävä taide (€/htv)	9	53 639	52 225	58 248	60 016	62 254	65 058	66 743	65 274	*68 199*	*4,5 %*
Musiikki (€/htv)	8	49 550	49 184	51 851	49 763	54 321	56 818	58 318	58 566	*61 018*	*4,2 %*
Aamu- ja iltapäivätoiminta (€/t)	0	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	*22,37*	*-14,0 %*
Liikunta (€/as.)	0	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	*12,00*	*0,0 %*
Nuoriso (€/0-28 v.)	0	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	*15,00*	*0,0 %*
Kuntien omarahoitusosuudet											
Lukiokoulutus		78,67	78,24	83,97	86,80	89,98	93,10	96,03	100,52	*108,33*	*7,8 %*
Ammatillinen koulutus	5	174,56	174,25	178,64	181,97	186,42	192,82	204,22	196,45	*200,80*	*2,2 %*

Nyt pääasiaan
(jos jäi vielä aikaa :-)))

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Puhu ymmärrettävästi niin, että valtuutettukin sen ymmärtää

- Kunta on demokraattinen yhteisö, jossa kuntalaisillakin on oikeus olla tilanteen tasalla ja päättäjien pitää ymmärtää, mistä ovat päättämässä
- Suhteuta ja yksinkertaista – paljonko se miljoona on asukasta kohti, mikä osuus kunnan taloudesta tai paljonko veroprosenttina! Ilman mittakaavaa numeroilla ei ole arvoa.
- Kuntatalous ei ole rakettitiedettä, mutta helposti siitä sellaiselta kuulostavaa kyllä saa
- Älä syyllisty talousjargoniin ja ammattislangiin, vältä vaikeita termejä ja selitä ymmärrettävästi ne, mitkä jokaisen on pakko hallita (toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos, toiminnan ja investointien rahavirta – unohda lainanhoitokate yms.)
- Yritä suhteuttaa vaikka kotitalouden mittakaavaan
- Paljonko on paljon? Kaikille on miljoona paljon, mutta jos kunnan talous on miljardin, niin se on promille ja se on paljon vain alkoholina veressä – älä siis sotkeudu lillukanvarsiin, vaan tee selväksi, mikä on iso ja mikä pieni luku kuntataloudessa (no vähän arvoväriä tuossakin, mutta sen verran jopa virkahenkilölle sallitaan)

Eikös se näin mene?

- Tilanne juuri nyt: Hallintokunnat / palvelu-/tulosalueet, tulosyksiköt jne. työstävät omia esityksiään tai ensimmäiset versiot ehkä jo käyneet lautakunnissa ja hallituksessa
- Keskitetysti taloushallinnossa lasketaan pohjiin vakituisen ja muun jatkavan henkilöstön palkankorotukset, eläkemenot ym. palkkasummaan sidotut menot
- Jos mikään ei muutu, kunnan talousarvioprosessihan on helppo homma: Verorahoitus = verotulot Kuntaliiton kehikosta ja vos-laskelmat sellaisenaan (niinhän teistä monet tekevätkin), kustannusnousut menoihin KT:n ja Kevan tietojen pohjalta ja vastaavat korotusprosentit toimintatuottoihin – sen tekoälykin ehkä jo osaisi
- Jos rahasta on puutetta, tingitään vähän investoinneista, mutta listataan niitä kuitenkin enemmän kuin ehditään toteuttaa ja ollaan sitten tilinpäätösvaiheessa tyytyväisiä, kun investointimenot alittuivat
- ***Valmistelun ytimessä pitäisi kai olla toimintaa uudistavien päätösten aikaansaaminen – talousarvio on kunnan toimintasuunnitelma***

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Perushaasteita varmaan melkein joka kunnassa

- Yksityiskohtaisuuden taso vaihtelee toimialoittain, tulosyksiköittäin ja valmistelijasta ja esihenkilöistä riippuen
- Toiset nysväävät pilkkuja ja sotkeutuvat lillukanvarsiin, toiset vetelevät hihasta ja lonkalta – pätee sekä numeroihin että toiminnallisiin tavoitteisiin ja teksteihin – johtamishaasteena löytää ja ohjeistaa ja vielä toteuttaa yhteinen keskitien malli
- Käyttötalouden menot varmuuden vuoksi yliarvioidaan ja toimintatuotot aliarvioidaan -> saadaan melko iso repeämä toimintakatteeseen -> ***millaisella prosessilla ja kenen tehtävä on kuroa se kiinni – toimialajohtajan, talousjohtajan, kuntajohtajan, johtoryhmän, lautakunnan, hallituksen vai onko vielä se kuuluisan jonkun muun?***

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Mitkä luvut ovat talousarvion pohjana?

- Älkää vain sanoko, että vertailun ja valmistelun pohjana on tämän vuoden talousarvio!
- Edelliset tilinpäätökset ovat kovaa faktaa
- Kuluvan vuoden toteuma 6 kk tai nyt 8 kk on tuoreinta kovaa faktaa
- Vertaatteko osavuosiraportissa toteumaprosenttia? Kertooko se jotain hyödyllistä?
- Vai vertaatteko tilannetta edellisen vuoden / edellisten vuosien vastaavaan ajankohtaan? Kannattaisin tätä. Useamman vuoden tarkastelu vähentää satunnaisvaihtelun riskiä.
- Vinkki: Laske, mikä on ollut 8 kk toteuma vs. lopullinen tilinpäätös vuosina 2023-25 -> ennakoi, mikä on toteuma 2026

”Arvoisat kunnanhallituksen jäsenet: Tammi-elokuun osavuosiraportti näyttää, että toimintatuotot ovat toteutuneet 50-prosenttisesti, mutta siitä puuttuu osa vesimaksutuotoista, kun ne laskutetaan kolmannesvuosittain…”

- Teetkö hyödyllistä analyysiä vai jaatko vain näennäisinformaatiota?
- Vertaatko edes edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan?
- Mikä on esim. edellä kuvatun tiedon arvo kenellekään?

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Johda tiedolla (ensimmäisenä itseäsi)
– käytä Kuntaliiton tilastoja - ja on niitä hyviä muillakin

- Vuosi-excelit – talouden tunnusluvut ja palvelutuotannon kustannukset 2025
- Aikasarja-excelit – tunnusluvut ja palvelukustannukset vertailudata 2012-25 (maksullinen) – pitkä aikasarja
- Nettisivuilta PowerBI-muodossa vastaava aineisto, tarkastelujaksona koko 2000-luku!
- Tilastokeskus -> väestötilastot ja –ennusteet, oman kunnan lapsimäärä kovinta ydintä
- Kelasto -> työttömyysetuudet, toimeentulotuki (tästäkin Kuntaliiton PBI-data)
- Verohallinto -> veronsaajien palvelut -> tilastot (varo tilastoähkyä)
- THL -> hyte (äh…)

Ydinasioita

- Osaatko kertoa, meneekö kunnallasi hyvin vai huonosti vai jotenkin siltä ja väliltä?
- Tiedätkö, mikä on kuntasi ”ranking” kaikkien kuntien vertailussa, oman maakuntasi tai kuntakokoryhmän sisällä?
- Mitä tunnuslukuja seuraat ja mitä pidät tärkeänä?
- Pelkät talouden tunnusluvut vai sittenkin ytimeen palvelutuotannon kustannukset?
- Sivistystoimi jyrää kunnan käyttötaloudessa ja perusopetus ja varhaiskasvatus sen sisällä

Kuntien palvelutuotannon nettokustannuksia vuonna 2025 (pl. Ahvenanmaa, sisältää liikelaitokset)

Lähde: Valtiokonttori 20.8.2026

Nettokustannukset = (Toimintakulut (ml. sisäiset erät) + Poistot ja arvonalentumiset + Vyörytyskulut) - (Toimintatuotot (ml. sisäiset erät) + Vyörytystuotot + Valmistus omaan käyttöön sekä valmistevaraston muutos)

Kunta	Asukasluku 31.12.2025	0–6-vuotiaat %	Yli 65-vuotiaat %	Nettokäyttökustannukset yht. €/as	Siitä: Sivistys ja kulttuuri yhteensä €/as	Siitä: Varhaiskasvatus €/as	*Varhaiskasvatus €/0-6v*	Esiopetus €/as	Perusopetus €/as	*Perusopetus €/7-15v*	Ammatillinen koulutus €/as	Lukiokoulutus €/as	Muu opetustoiminta €/as	Liikunta ja ulkoilu €/as	Nuorisotoiminta €/as	Kulttuuritoiminta yhteensä €/as	Siitä: Kirjastotoiminta €/as	Museo- ja näyttelytoiminta €/as	Musiikkitoiminta €/as	Muu kulttuuritoiminta €/as	Taiteen perusopetus €/as	Teatteri,-tanssi- ja sirkustoim €/as	Visuaalinen taide €/as	Yhdyskuntapalvelut yht. €/as
Manner-Suomi 2025	**5 622 045**	**5,9**	**23,8**	**3 229**	**2 625**	**699**	**11 940**	**78**	**1 194**	**12 456**	**76**	**165**	**28**	**153**	**44**	**186**	**68**	**40**	**17**	**24**	**17**	**18**	**2**	**256**
Manner-Suomi 2024	**5 605 317**	**5,9**	**23,6**	**3 055**	**2 561**	**687**	**11 629**	**80**	**1 163**	**11 882**	**78**	**158**	**29**	**149**	**43**	**174**	**67**	**29**	**17**	**23**	**17**	**19**	**1**	**273**
Muutos 2024-2025, %	*0,3*	*-0,6*	*1,4*	*5,7*	*2,5*	*1,8*	*2,7*	*-2,3*	*2,7*	*4,8*	*-1,9*	*4,1*	*-3,1*	*2,9*	*3,3*	*7,1*	*2,1*	*37,7*	*-2,7*	*2,5*	*1,1*	*-2,8*	*7,9*	*-6,2*
Akaa	16 429	5,9	26,1	2 830	2 125	580	9 820	66	1 178	11 574	0	87	7	115	25	67	44	2	0	12	8	0	0	313
Alajärvi	8 982	5,6	32,5	3 589	2 977	560	10 003	67	1 496	13 341	0	279	60	269	43	203	82	50	0	1	70	0	0	320
Alavieska	2 384	6,5	27,4	3 466	2 798	710	10 843	102	1 696	13 254	0	0	9	61	78	142	116	5	0	6	15	0	0	217
Alavus	10 634	5,9	31,1	3 365	2 544	631	10 750	80	1 287	12 113	0	142	62	206	31	104	63	0	0	24	12	0	5	324
Asikkala	7 841	4,2	36,0	3 142	2 442	504	11 908	71	1 301	15 179	0	283	6	128	52	98	68	4	0	18	7	0	0	291
Askola	4 677	5,7	23,3	3 463	3 019	601	10 485	89	1 703	14 272	0	313	10	134	54	113	83	1	0	8	21	1	0	161
Aura	3 937	7,2	23,5	2 882	2 353	760	10 579	88	1 327	11 584	5	0	13	10	70	79	72	0	0	4	3	0	0	240
Enonkoski	1 271	4,9	40,3	3 936	2 554	596	12 220	76	1 442	17 128	0	0	19	236	59	125	115	0	0	5	5	0	0	491
Enontekiö	1 769	4,0	31,7	4 796	3 396	602	15 205	106	1 767	23 685	0	306	49	361	78	127	118	-31	2	37	0	1	0	311
Espoo	325 716	7,5	15,3	3 814	3 048	923	12 309	86	1 343	12 208	0	239	12	186	42	217	78	44	29	28	18	18	2	588
Eura	11 005	5,1	30,5	3 030	2 502	588	11 604	105	1 270	13 013	0	196	16	200	43	84	61	0	0	23	0	0	0	138
Eurajoki	8 920	5,1	28,3	4 345	3 537	917	17 895	121	1 849	17 087	0	235	5	171	66	174	124	0	0	45	5	0	0	474
Evijärvi	2 267	4,8	31,3	3 603	2 958	526	11 037	88	1 732	15 644	0	324	19	105	63	100	73	19	0	3	6	0	0	322
Forssa	16 307	4,1	34,0	2 845	2 143	460	11 151	95	988	13 116	0	231	0	153	28	188	63	22	1	6	88	9	0	345
Haapajärvi	6 441	6,4	29,2	3 110	2 579	641	10 066	92	1 231	10 863	0	180	141	160	33	100	58	1	0	30	11	0	0	216
Haapavesi	6 298	6,2	27,2	3 621	3 137	662	10 717	89	1 692	12 885	0	202	153	179	48	112	66	10	0	37	0	0	0	143
Hailuoto	912	2,2	42,9	3 878	2 877	452	20 633	196	1 815	19 706	0	0	11	214	58	132	117	10	0	5	0	0	0	226
Halsua	975	4,6	38,2	3 484	2 707	534	11 580	119	1 664	17 263	0	0	22	197	33	138	111	13	9	5	0	0	0	-76
Hamina	19 113	4,1	32,6	3 082	2 413	551	13 559	86	1 189	14 032	0	140	27	223	45	152	69	36	19	19	2	2	5	184
Hankasalmi	4 436	4,2	35,6	3 218	2 424	469	11 126	69	1 294	14 207	0	258	86	92	54	101	82	0	0	19	0	0	0	267
Hanko	7 620	3,5	35,8	2 898	2 438	467	13 522	74	1 130	14 735	0	249	40	141	71	265	106	95	15	47	3	0	0	-19
Harjavalta	6 565	4,7	34,0	3 339	2 553	623	13 198	99	1 223	13 520	0	149	23	257	36	143	65	61	2	3	12	0	0	329
Hartola	2 401	3,8	45,7	2 674	1 967	432	11 386	74	1 125	18 374	0	0	31	113	85	107	94	0	0	14	0	0	0	222
Hattula	9 346	5,7	25,9	2 966	2 336	624	10 876	106	1 295	11 742	0	37	8	135	57	75	63	0	0	2	10	0	0	280
Hausjärvi	7 862	5,5	25,9	2 925	2 419	580	10 480	93	1 404	13 396	0	109	34	96	36	67	54	2	0	4	7	0	0	199
Heinola	17 694	3,5	38,9	2 902	1 944	417	12 085	71	928	13 126	0	138	7	168	53	162	51	34	6	19	43	8	2	394
Heinävesi	2 888	2,6	44,4	2 878	2 473	381	14 855	75	1 559	24 333	0	135	24	131	30	139	104	0	0	29	6	0	0	-6
Helsinki	694 392	6,3	17,7	3 292	2 841	770	12 204	55	1 082	12 589	224	167	27	155	66	296	77	115	32	25	9	36	3	167
Hirvensalmi	2 023	3,9	42,0	3 120	2 108	540	13 825	90	1 232	18 605	0	0	19	100	36	91	68	9	0	13	1	0	0	382
Hollola	22 775	5,9	27,8	3 012	2 457	690	11 705	114	1 459	13 369	0	0	9	96	26	64	45	2	0	10	6	2	0	134
Huittinen	9 546	4,9	32,1	3 160	2 439	624	12 802	77	1 124	12 474	0	207	70	120	45	173	59	9	0	2	102	0	0	326
Humppila	2 074	4,9	33,6	3 115	2 269	628	12 905	81	1 231	16 468	0	4	55	89	50	132	83	7	0	26	15	0	0	249
Hyrynsalmi	1 984	3,6	47,0	4 088	2 182	569	15 676	60	1 164	20 990	0	0	75	191	30	93	65	14	0	8	6	0	0	324

Kunnittain | Kunnat maakunnittain | Kuntakokoluokittain

Suomen Kuntaliitto Mikko Mehtonen

Manner-Suomen kuntien ja kuntakonsernien talouden tunnuslukuja vuodelta 2025

Lähde: Valtiokonttori 22.6.2026

Jos kunta ei ole toimittanut tietojaan Valtiokonttorille tai mittaria ei pystytä laskemaan (esimerkiksi ei lainakantaa), on solu jätetty tyhjäksi.

		Tuloslaskelman tunnusluvut:																				Rahoituslaskelman tunnusluvut:							
Kunta	Asukas-luku 31.12. 2025	Tulo-vero-% 2025	Toimintatuotot, €/as.		Toimintakulut, €/as.		Toimintatuotot %:a toiminta-kuluista		Toimintakate, €/as.		Vero-tulot €/as. Kunta	Valtionosuudet €/as.		Verorahoitus yhteensä, €/as.		Vuosikate, €/as.		Poistot ja arvon-alentumiset, €/as.		Vuosikate %:a poistoista		Tilikauden tulos, €/as.		Investointien oma-hankintamenot €/as.		Investointien tulorahoitus-%		Toiminnan ja investoir rahavirta, €/as.		Laskennallinen lainanhoito-kate	
			Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni		Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni	Kunta	Kon-serni
Manner-Suomi	5 622 045	7,59	1 080	2 945	3 875	5 338	27,9	55,2	-2 765	-2 380	2 479	723	963	3 202	3 442	514	971	466	848	110	115	130	180	780	1 458	66	67	-138	-298	1,1	1,0
Vuosi 2024, Manner-Suomi	5 605 317	7,46	1 038	2 961	3 657	5 179	28,4	57,2	-2 583	-2 201	2 492	605	850	3 097	3 342	582	1 045	459	825	126,8	126,7	187	244	779	1 492	75	70	-71	-357	1,3	1,1
minimi	656	4,70	351	435	2 937	3 145	10,3	12,6	-5 146	-4 949	1 764	-493	-464	2 328	2 525	-330	-521	144	240	-73	-63	-1 074	-1 349	-52	-35	-3 328	-3 011	-2 112	-2 189	-0,3	-0,2
maksimi	694 392	10,90	8 565	11 534	11 940	14 629	71,7	81,6	-1 776	-1 290	4 724	2 654	3 337	6 577	6 967	2 271	3 648	1 450	1 986	356	338	4 339	3 490	3 081	3 799	3 371	7 959	4 425	4 380	2 348,1	11 448,7
Akaa	16 429	9,90	485	621	2 937	3 145	16,5	19,7	-2 447	-2 513	2 440	388	575	2 829	3 016	319	413	383	467	83	88	-64	-54	170	235	188	176	230	249	0,5	0,6
Alajärvi	8 982	9,10	1 595	2 190	4 736	5 466	33,7	40,1	-3 141	-3 266	2 156	1 580	1 874	3 736	4 031	582	736	471	571	123	129	110	166	516	571	113	129	67	152	2,3	2,2
Alavieska	2 384	9,30	1 143	1 382	4 249	4 716	26,9	29,3	-3 106	-3 307	2 061	1 600	1 912	3 662	3 973	534	631	360	436	148	145	174	195	1 273	1 668	42	38	-739	-1 057	0,8	1,0
Alavus	10 634	9,60	863	1 550	3 697	4 301	23,3	36,0	-2 827	-2 737	2 111	1 112	1 259	3 224	3 370	476	642	551	682	86	94	-139	-104	238	379	200	169	228	251	0,7	0,8
Asikkala	7 841	8,10	786	1 231	3 465	3 952	22,7	31,2	-2 679	-2 721	2 310	1 088	1 398	3 398	3 709	702	944	473	616	149	153	229	329	615	1 417	114	67	104	-154	3,2	2,4
Askola	4 677	9,20	915	1 795	3 877	4 747	23,6	37,8	-2 963	-2 954	2 627	706	706	3 333	3 333	547	620	514	625	106	99	33	-5	1 046	1 127	52	55	-499	-481	0,9	0,8
Aura	3 937	8,90	647	786	3 270	3 475	19,8	22,6	-2 623	-2 687	2 316	545	667	2 862	2 984	209	266	265	290	79	92	-57	-22	210	222	99	120	18	63	0,8	1,0
Enonkoski	1 271	8,40	1 222	1 695	4 668	5 532	26,2	30,6	-3 437	-3 837	2 318	1 642	2 131	3 960	4 449	674	753	519	653	130	115	155	100	381	407	177	185	293	347	TYHJÄ	134,8
Enontekiö	1 769	8,60	1 402	3 423	5 909	7 655	23,7	44,7	-4 508	-4 237	2 592	2 011	2 011	4 603	4 603	291	520	322	564	90	92	-31	-43	799	1 201	36	43	-508	-675	1,3	1,3
Espoo	325 716	5,30	1 136	2 457	4 353	5 351	26,1	45,9	-3 186	-2 897	2 555	1 398	1 604	3 952	4 159	970	1 273	630	1 193	154	107	340	80	1 017	1 185	95	107	-37	96	2,8	0,9
Eura	11 005	9,40	811	1 177	3 482	3 983	23,3	29,6	-2 671	-2 806	2 560	476	802	3 036	3 362	323	456	369	537	88	85	-46	-83	222	291	146	157	108	164	0,8	0,7
Eurajoki	8 920	6,40	831	867	4 505	4 526	18,5	19,1	-3 673	-3 660	4 724	-464	-464	4 260	4 260	616	625	678	691	91	90	-61	-66	678	678	91	92	-56	-48	8,2	5,5
Evijärvi	2 267	9,80	1 090	1 221	4 329	4 651	25,2	26,3	-3 238	-3 429	2 371	1 553	1 782	3 924	4 153	638	680	381	410	167	166	257	271	149	159	429	429	498	537	1,4	1,5
Forssa	16 307	8,50	1 102	1 741	3 506	4 372	31,4	39,8	-2 404	-2 631	2 194	806	1 170	3 000	3 364	600	708	444	540	135	131	156	167	701	724	86	98	-101	-15	1,8	1,5
Haapajärvi	6 441	10,20	963	2 645	3 704	4 974	26,0	53,2	-2 741	-2 319	2 595	748	748	3 343	3 343	610	796	387	675	158	118	223	122	690	732	88	109	-2	141	0,6	0,7
Haapavesi	6 298	9,40	1 017	2 079	4 284	5 439	23,7	38,2	-3 267	-3 360	2 140	1 544	2 012	3 684	4 151	430	770	366	609	117	127	97	195	263	859	163	90	217	5	0,6	0,8
Hailuoto	912	8,90	1 514	1 939	4 922	5 555	30,8	34,9	-3 408	-3 617	2 406	1 530	1 872	3 936	4 279	515	688	484	630	107	109	40	67	238	356	216	193	286	343	4,0	4,7
Halsua	975	10,80	1 507	3 629	4 899	7 017	30,8	51,7	-3 392	-3 383	2 412	1 365	2 146	3 777	4 558	254	839	144	779	177	108	110	60	195	386	130	217	59	494	0,5	0,7
Hamina	19 113	9,40	1 220	1 664	3 453	4 678	35,3	35,6	-2 221	-2 877	2 722	-38	357	2 684	3 079	495	183	864	681	57	27	-369	-498	561	585	88	31	-62	-299	1,0	0,4
Hankasalmi	4 436	9,40	870	1 746	3 697	4 786	23,5	36,5	-2 827	-3 040	2 298	994	1 334	3 292	3 632	511	626	391	501	131	125	103	108	158	229	323	273	318	362	5,0	3,7
Hanko	7 620	9,10	2 085	4 408	4 538	5 703	45,9	77,3	-2 428	-1 295	2 983	-119	-119	2 864	2 864	641	1 486	471	941	136	158	170	544	400	824	160	180	250	765	0,9	1,7
Harjavalta	6 565	8,90	903	1 175	3 771	4 375	23,9	26,9	-2 863	-3 191	3 419	-102	319	3 317	3 738	383	468	476	541	80	86	-93	-77	479	500	80	94	22	70	0,9	1,0
Hartola	2 401	9,20	820	1 367	3 175	3 516	25,8	38,9	-2 355	-2 150	2 934	114	360	3 048	3 294	658	1 020	327	808	201	126	331	212	646	262	102	390	35	496	1,1	1,1
Hattula	9 346	8,40	366	709	3 115	3 685	11,7	19,2	-2 749	-2 976	2 468	271	610	2 739	3 079	-62	16	222	301	-28	5	-284	-285	105	124	-59	13	-163	-95	0,0	0,2
Hausjärvi	7 862	9,30	759	790	3 324	3 346	22,8	23,6	-2 565	-2 556	2 415	602	602	3 017	3 017	388	398	371	373	105	106	17	24	318	319	122	125	127	135	1,0	1,0
Heinola	17 694	8,20	910	1 354	3 312	3 968	27,5	34,1	-2 398	-2 610	2 400	576	906	2 976	3 307	941	1 039	504	595	187	175	436	444	829	932	113	112	175	173	1,1	1,2
Heinävesi	2 888	8,80	1 634	2 077	4 012	4 386	40,7	47,4	-2 379	-2 309	2 560	295	295	2 855	2 855	612	678	508	559	120	121	104	119	242	305	253	222	388	390	1,5	1,6
Helsinki	694 392	5,30	1 853	5 741	4 704	7 036	39,4	81,6	-2 713	-1 290	2 664	615	616	3 279	3 280	776	1 774	565	1 407	137	126	211	369	1 248	3 064	62	58	-463	-1 262	3,3	1,1
Hirvensalmi	2 023	7,40	983	1 455	3 868	4 156	25,4	35,0	-2 885	-2 701	2 577	128	128	2 706	2 706	252	394	243	318	104	124	10	76	356	285	71	138	-112	108	17,8	2,2
Hollola	22 775	8,30	1 190	1 309	3 824	4 166	31,1	31,4	-2 630	-2 857	2 320	808	1 064	3 129	3 384	529	535	385	435	137	123	143	100	1 326	809	40	66	-271	-239	5,3	3,5

Kunnat aakkosjärj. | Kunnat maakunnittain | Maakunnittain | Kuntakoon mukaan

Suomen Kuntaliitto/Kuntatalous

Päivitetty 30.6.2026

Valitse kieli / Välj språk

FI

Kuntien palvelutuotannon kustannuksia

(Pl. Ahvenanmaa)

Lisätiedot:

Tomi Pihlajamäki (FCG), 050 9182 394, tomi.pihlajamaki@fcg.fi

Mikko Mehtonen (KL), 050 592 8986, mikko.mehtonen@kuntaliitto.fi

Lähde: Tilastokeskus/Valtiokonttori, Opetushallitus (2015 alkaen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilastiedot) ja Verohallinto (tulovero-%)

Tämä Excel - työkirja on apuväline kuntien palvelutuotannon kustannusten tarkasteluun. Työkirjan taulukoiden kautta voit tulostaa kuvia aikasarjoista.

Taulukoissa "Taulu1" ja "Taulu2" on esitetty muuttujien numeerisia arvoja. Tiedostossa on käytetty vuoden 2025 kuntajakoa.

Vuoden 2015 tilastouudistuksen johdosta vuosien 2015-2020 tiedot eivät ole vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa. Tilastouudistuksessa mm. kuntien liikelaitosten tiedot on yhdistetty tehtäväkohtaisiin tietoihin, sosiaali- ja terveystoimen tehtäväluokitus on uudistettu ja sosiaali- ja terveystoimen sekä opetus- ja kulttuuritoimen hallinnon tehtäväluokka on poistettu ja hallinto on jaettu eri tehtäville.

Vuoden 2021 raportointiuudistuksen johdosta vuodesta 2021 alkaen raportoidut tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien vuosien kanssa. Esimerkiksi kotihoito summataan osaksi ikääntyneiden palveluita. Syksyn 2021 raportointikierroksella oli huomattavia ongelmia erittelemättömien palveluluokkien osalta ja näitä on summailtu massakäsittelyin.

Lasten päivähoito/varhaiskasvatus on siirretty aikasarjoissa sosiaali- ja terveystoimesta opetus- ja kulttuuritoimeen koko tarkastelujaksolla.

Valitse kunta:

(Jos valikoista 2 ja 3 on valittu " Ei kuntaa", sovellus vertaa Valikon 1 kuntaa saman kokoluokan, maakunnan ja koko maan tietoihin)

Valikko 1:

Ei kuntaa

Kunta	1
Maakunta	0
Kokokoodi	0

Valikko 2:

Jos haluat korvata kokoluokan jollain vertailukunnalla, valitse kunta tästä valikosta

Ei kuntaa

1

0

Valikko 3:

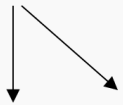
Jos haluat korvata maakunnan jollain vertailukunnalla, valitse kunta tästä valikosta

Ei kuntaa

1

0

Siirry kuvaan tai taulukkoon klikkaamalla

Valikko | Taulu1 | Taulu2 | kustyht | kustyht ind. | kustjaveva | ikarakenne | huoltosuhde | teht | Opkultt | Opkultt ind | 0-6v | varhaiskasv1 | perusop | oma perusop | lukio | kultt_vapaa_aika | kultt | liikunta | nuoriso | kirjasto | kansalaisopisto | yhdyskunta

Valmis

KUNTALIITTO Kommunförbundet

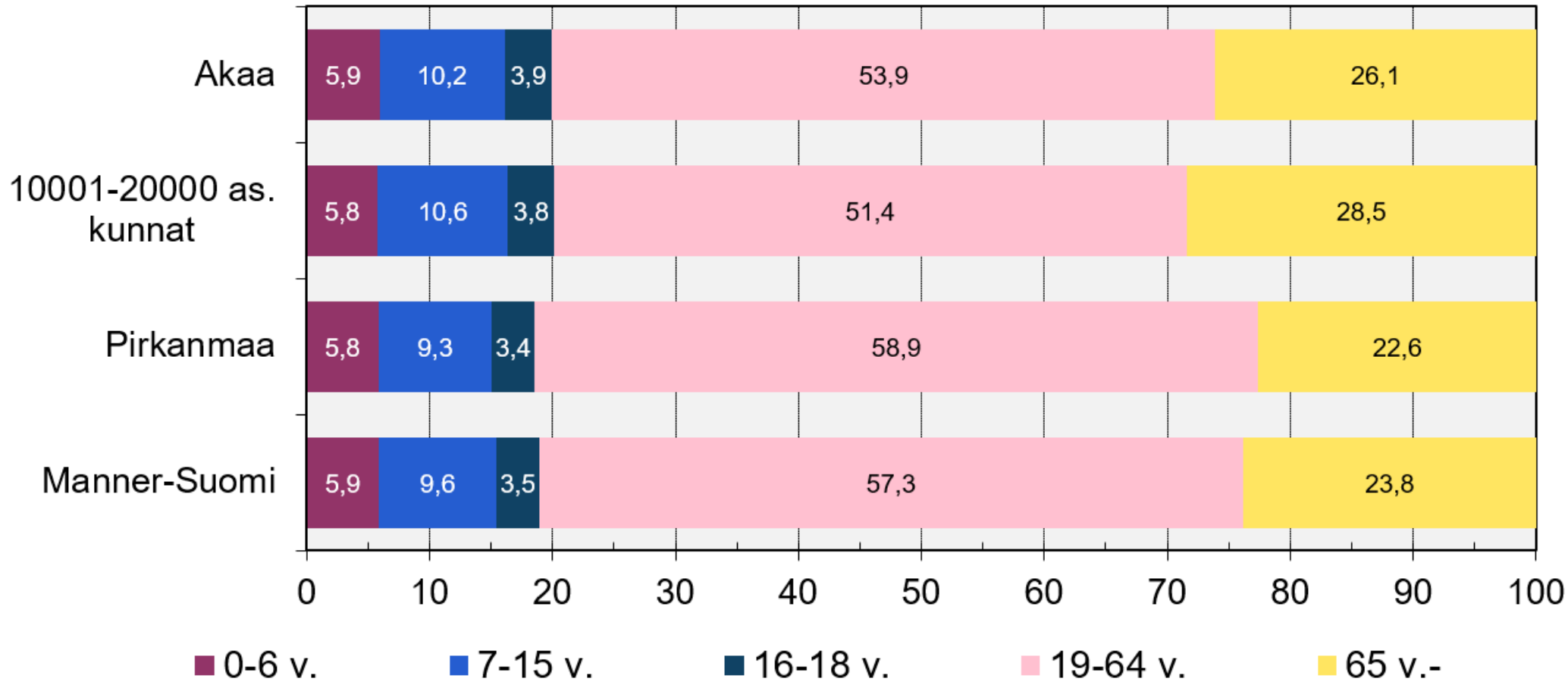
Kuntien palvelutuotannon kustannuksia vuosilta 2014-2025

Lähde: Tilastokeskus, Valtiokonttori, Opetushallitus (2015 alkaen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaat)
ja Verohallinto (tuloveroprosentit)

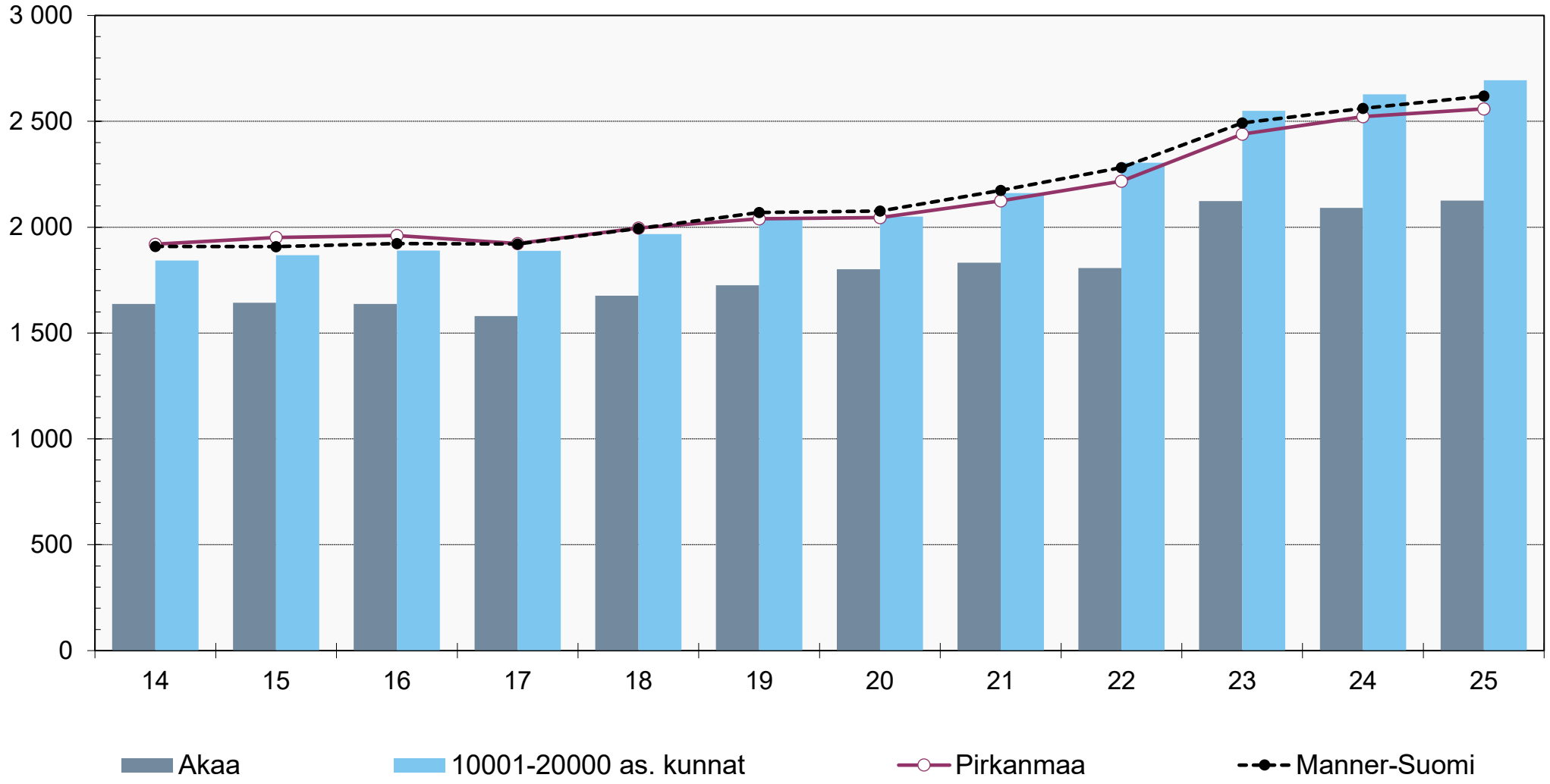
Akaa

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Asukasluku 31.12.	17 134	17 108	17 052	17 043	16 923	16 769	16 611	16 475	16 391	16 467	16 473	16 405	16 387	16 429
Asukasluvun muutos, %		*-0,2*	*-0,3*	*-0,1*	*-0,7*	*-0,9*	*-0,9*	*-0,8*	*-0,5*	*0,5*	*0,0*	*-0,4*	*-0,1*	*0,3*
Siitä 0-6 v.	1 493	1 487	1 426	1 388	1 326	1 248	1 143	1 064	992	977	936	917	916	971
0-6 v. muutos, %		*-0,4*	*-4,1*	*-2,7*	*-4,5*	*-5,9*	*-8,4*	*-6,9*	*-6,8*	*-1,5*	*-4,2*	*-2,0*	*-0,1*	*6,0*
yli 64-v.	3 219	3 362	3 478	3 574	3 642	3 728	3 796	3 871	3 960	4 088	4 188	4 198	4 223	4 291
yli 64-v. muutos, %		*4,4*	*3,5*	*2,8*	*1,9*	*2,4*	*1,8*	*2,0*	*2,3*	*3,2*	*2,4*	*0,2*	*0,6*	*1,6*
Tuloveroprosentti 1)	19,75	20,50	21,00	21,25	21,25	21,25	21,75	22,25	22,25	22,00	22,00	9,36	9,90	9,90
Nettokäyttökustannukset yhteensä, €/as.2) 3)	5 018	5 216	5 483	5 394	5 400	5 316	5 588	5 756	5 466	6 206	6 486	2 833	2 644	2 830
Verotulot+käyttötalouden valtionosuudet, €/as. 3)	4 690	5 221	5 193	5 221	5 401	5 360	5 390	5 732	6 153	6 150	6 394	2 961	2 823	2 829
Yleishallinnon nettokustannukset, €/as. 4)	31	26	43	73	70	75	71	76	76	90	85	92	-41	26
Opetus- ja kultt.toimen nettokustannukset, €/as. 3)	1 560	1 608	1 637	1 643	1 638	1 580	1 676	1 726	1 802	1 833	1 807	2 124	2 091	2 125
0-6-vuotiaiden osuus väestöstä, %	*8,7*	*8,7*	*8,4*	*8,1*	*7,8*	*7,4*	*6,9*	*6,5*	*6,1*	*5,9*	*5,7*	*5,6*	*5,6*	*5,9*
Varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/0-6 v.	4 944	5 197	5 470	5 436	5 573	5 390	6 035	6 243	6 978	7 325	7 588	9 593	10 196	9 820
Varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/as.	431	452	457	443	437	401	415	403	422	435	431	536	570	580
Oman perusopetuksen oppilaat, lkm	1 917	1 888	1 875	1 882	1 918	1 885	1 883	1 932	1 905	1 851	1 856	1 768	1 727	1 665
Perusopetuksen nettokustannukset, €/as.	779	802	838	893	896	902	981	1 032	1 073	1 107	1 073	1 228	1 147	1 178
Perusopetuksen nettokustannukset, €/7-15 v.	6 906	7 154	7 306	7 745	7 655	7 644	8 140	8 465	8 969	9 496	9 370	11 161	10 670	11 574
Oman perusopetuksen nettokustannukset, €/oppilas 14)	6 634	6 899	7 237	7 715	7 413	7 479	8 006	8 043	8 671	9 718	9 413	11 334	10 971	11 379
Oman lukiokoulutuksen opiskelijat, lkm	207	220	218	196	165	178	180	155	133	130	132	143	146	158
Oman lukiokoulutuksen nettokustannukset, €/opiskelija 15)	7 667	7 450	7 225	7 082	7 885	6 770	6 389	7 510	8 429	8 968	9 123	9 254	9 469	9 072
VOS rahoituksen ylittävä panostus omaan lukiokoulutukseen, €/opiskelija 16)			1 415	1 417	1 270	518	375	1 043	850	1 085	656	598	395	-147
VOS-rahoituksen ylittävä panostus lukiokoulutukseen yhteensä, €/asukas 19)			19	16	12	6	4	10	10	9	5	5	4	-1
Kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden nettokustannukset, €/as 17)			182	160	161	148	154	155	170	159	170	210	224	214
VOS-rahoituksen ylittävä panostus kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluihin, €/as 18)			159	155	156	143	149	150	165	154	165	206	219	209
Liikunnan ja ulkoilun nettokustannukset, €/as.	64	62	56	61	68	66	71	72	83	73	85	110	119	115
Nuorisotoiminnan nettokustannukset, €/as.	19	18	20	19	20	17	18	19	20	22	18	19	23	25
Nuorisotoiminnan nettokustannukset, €/0-28-v.	60	57	65	62	65	56	59	64	68	76	64	68	83	90
Kulttuuritoimen nettokustannukset yhteensä, €/as. 9)	68	69	68	69	63	56	55	55	60	49	52	65	64	59
VOS-rahoituksen ylittävä panostus kulttuuritoimeen, €/as 18)			68	69	63	56	55	55	60	49	52	65	64	59
Kirjaston nettokustannukset, €/as.	50	50	48	49	47	42	41	43	44	42	42	49	48	44
Yhdyskunta ja ympäristö nettokustannukset, €/as. 10)	230	228	220	215	203	212	215	229	249	213	228	326	300	292
Liikenneväylien nettokustannukset, €/as.	116	126	126	122	118	123	129	145	157	182	190	225	207	208
Palo- ja pelastustoimen nettokustannukset, €/as.	68	68	70	70	69	72	72	75	78	79	82			
Elinkeino ja työllisyys, €/as. 12) 13)										80	82	111	94	402
Elinkeinoelämän edistämisen nettokustannukset, €/as. 12)										0	0	31	22	32
Työllisyyspalveluiden nettokustannukset, €/as. 13)										80	82	80	72	371
Muun toiminnan nettokustannukset, €/as. 11)										52	23	40	40	43
Kansalaistopiston nettokustannukset, €/as	26	26	25	11	10	10	10	10	6	7	7	8	9	7
VOS-rahoituksen ylittävä panostus kansalaisopistoon, €/as 18)			7	11	10	10	10	10	6	7	7	8	9	7

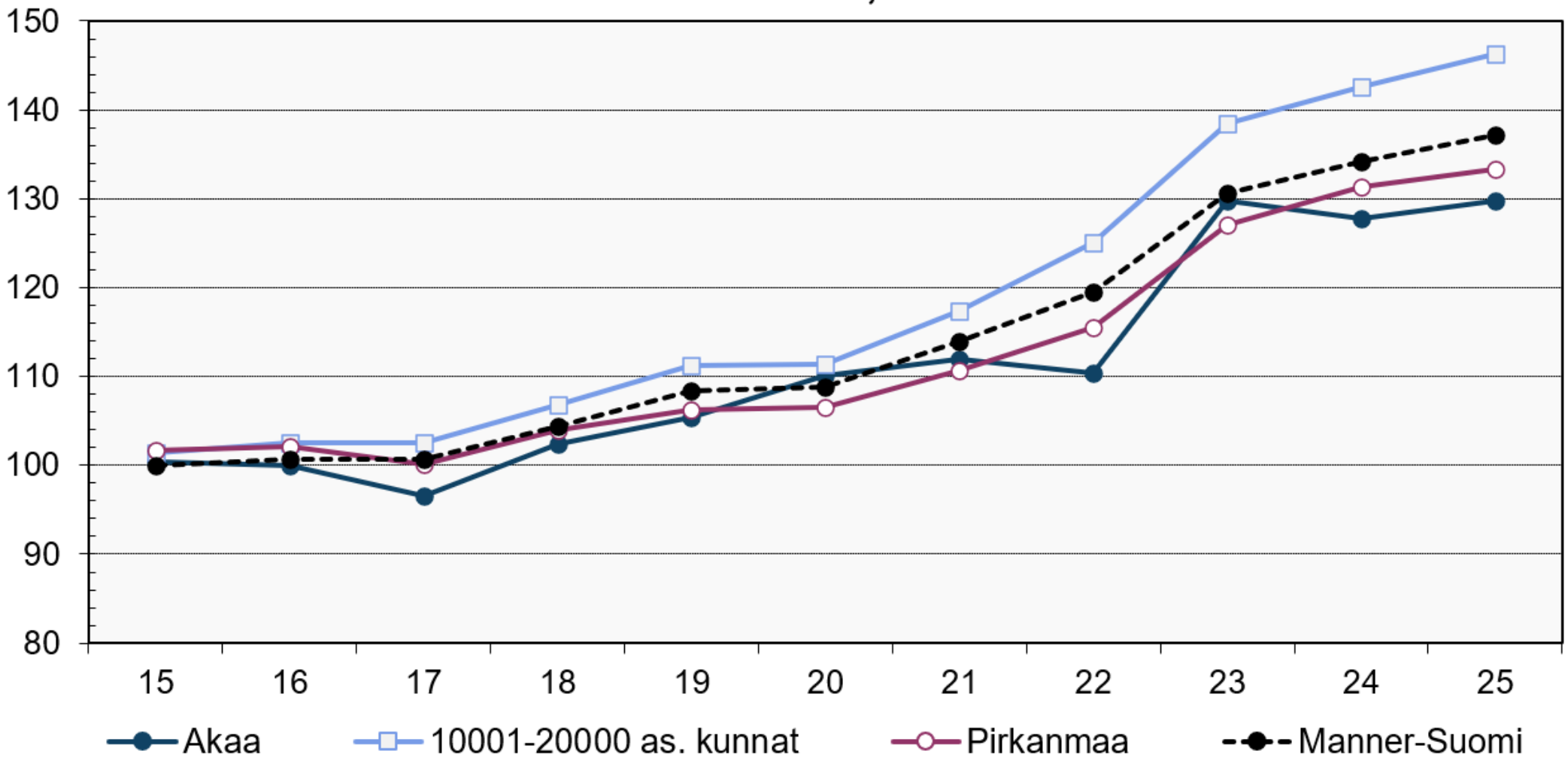
Ikärakenne 31.12.2025, %

Opetus- ja kulttuuritoimen nettokustannukset, €/as.

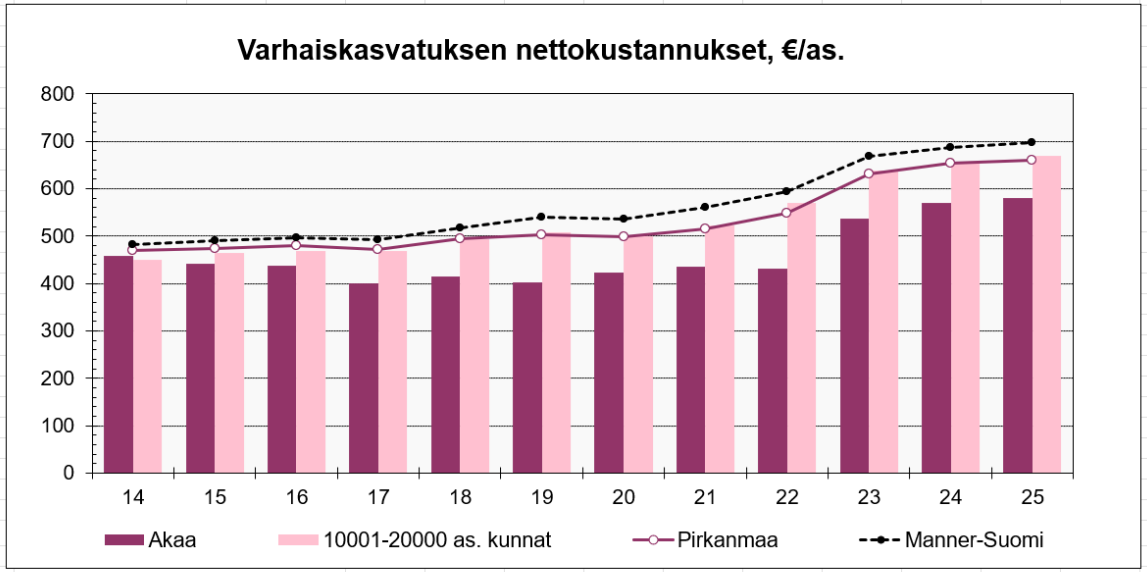
Opetus- ja kulttuuritoimen nettokustannukset yht. (€/as.) indeksoituna, 2014=100

Perusvärit ehkä vähän tylsät, mutta näitähän voi ihan itse vaihtaa.

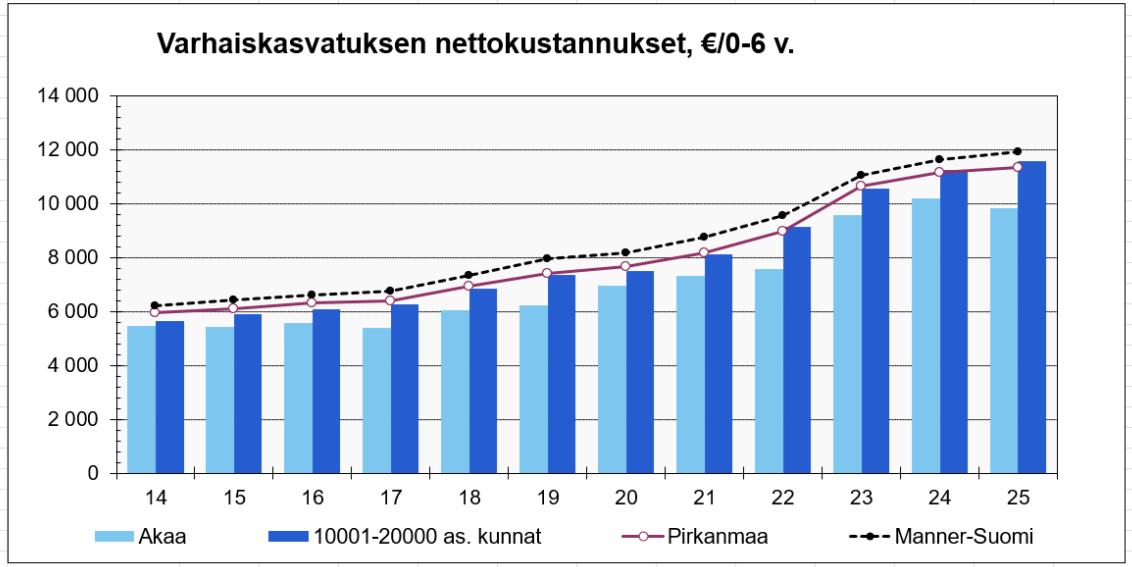
Oheinen ei ole suositus esitystavaksi, vaan vinkki, että mitä kaikkea löytyy.

Perusasetus siis kunta vs. kuntakokoryhmä vs. maakunta vs. Manner-Suomi.

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/as.

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Akaa	457	443	437	401	415	403	422	435	431	536	570	580
10001-20000 as. kunnat	450	464	468	468	493	508	500	522	570	639	657	669
Pirkanmaa	470	475	480	471	494	503	498	516	549	632	654	659
Manner-Suomi	482	491	497	493	518	539	537	561	594	668	687	698

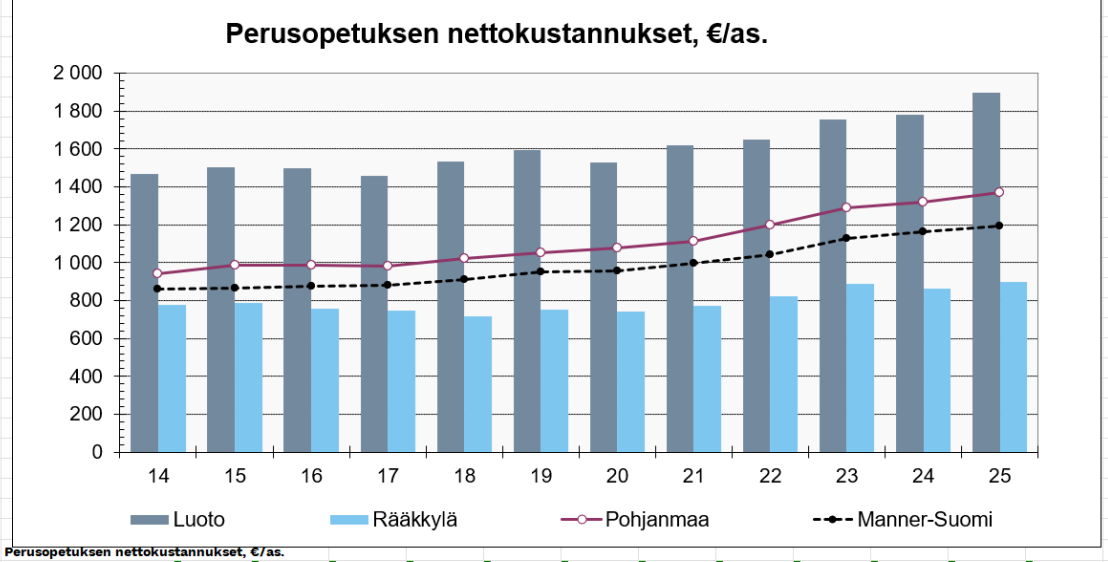

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/0-6 v.

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Akaa	5 470	5 436	5 573	5 390	6 035	6 243	6 978	7 325	7 588	9 593	10 196	9 820
10001-20000 as. kunnat	5 637	5 903	6 088	6 274	6 857	7 371	7 495	8 109	9 142	10 582	11 254	11 571
Pirkanmaa	5 947	6 099	6 324	6 395	6 937	7 414	7 659	8 164	8 996	10 654	11 182	11 341
Manner-Suomi	6 226	6 420	6 608	6 750	7 345	7 948	8 181	8 774	9 577	11 067	11 628	11 915

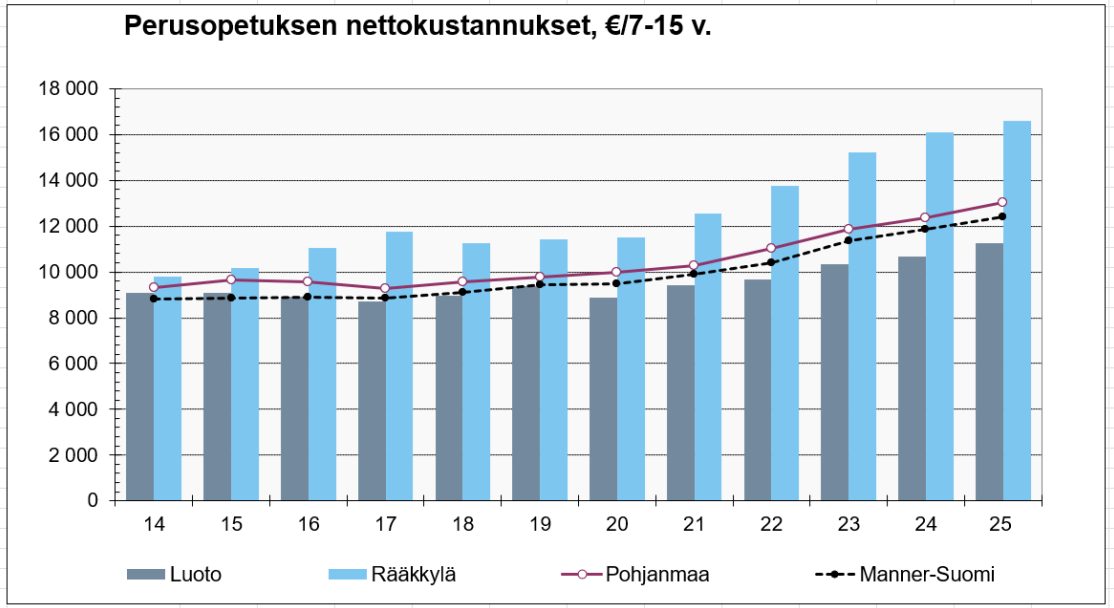
KUNTALIITTO Kommunförbundet

Mutta vertailuun voi valita siis mitkä tahansa 1-3 kuntaa. Tässä valittuna kaksi ääripääkuntaa.

Perusopetuksen nettokustannukset, €/as.

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Luoto	1 469	1 505	1 500	1 458	1 533	1 595	1 530	1 619	1 649	1 757	1 782	1 898
Rääkkylä	779	788	759	750	716	753	740	773	821	887	863	899
Pohjanmaa	940	988	989	983	1 020	1 051	1 078	1 113	1 196	1 288	1 321	1 371
Manner-Suomi	859	864	876	878	911	951	957	995	1 043	1 130	1 163	1 191

Perusopetuksen nettokustannukset, €/7-15 v.

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Luoto	9 074	9 069	8 925	8 720	8 968	9 359	8 874	9 434	9 683	10 350	10 667	11 248
Rääkkylä	9 778	10 176	11 038	11 741	11 237	11 436	11 496	12 567	13 758	15 203	16 081	16 617
Pohjanmaa	9 298	9 656	9 549	9 269	9 551	9 756	9 980	10 260	11 034	11 861	12 348	13 038
Manner-Suomi	8 827	8 845	8 916	8 852	9 098	9 445	9 490	9 887	10 419	11 369	11 875	12 420

KUNTALIITTO Kommunförbundet

Nyt voisi muistaa käydä netin puolellakin

Talous ja elinvoima | Kuntaliitto.fi

Kuntatalouden tilastot | Kuntaliitto.fi

Tuotteet talousjohtamisen tueksi | Kuntaliitto.fi

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Sitovuustaso ja muita pikkujuttuja

- Talousarvion sitovuustaso? Ymmärtävätkö päättäjät, mistä silloin puhutaan ja millä tasolla päätöksiä tehdään? Ymmärtääkö oma henkilöstöorganisaatiosi, missä tasolla vastuut ja päätösvalta miltäkin osin ovat?
- Mikä ylipäänsä politiikan rooli? Pitääkö heitä osallistaa vai pyrkiä pitämään mahdollisimman kaukana? Halutaanko heidät ohjaamaan isoja asioita vai pitäisikö olla tyytyväinen, että keskittyvät omiin ”joululahjarahoihinsa”?
- Keskitetty vai hajautettu taloudellisen vallan käyttö (vrt. oma kokemus) – täyttöluvat, ”ei saa käynnistää uusia palveluita ilman kunnanhallituksen lupaa” -> millä ohjaat toimialoja – vapautta ja vastuuta vai tiukkoja sääntöjä eli kunnan sisäistä normiohjausta?

Tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase – kuntataloutta voi tarkastella monesta näkökulmasta

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Ooks sää tuloslaskelma- vai tasemiehiä?

Ei kun mää oon kassavirtamiähiä

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Kunpa olisin ymmärtänyt lähteä toiminnan ja investointien rahavirrasta, mutta jäin tuloslaskelmatasolle

Ollaanko avoimia ja rehellisiä vai harrastetaanko taktikoidaanko?

- Onko virkavastuullisella viranhaltijalla oikeus harjoittaa taktikointia ja kertoa valikoivia totuuksia? Esimerkiksi siis esittää verotulo- ja valtionosuusarviot alakanttiin ajatuksella, että saadaan pidettyä käyttömenot kireämmällä.
- Täydellinen avoimuus ja rehellisyys on ainoa hyväksyttävä tapa virkatyössä – monenlainen ”herkkyystarkastelu” ok, mutta taktikointiin ja politikointiin ei ole viranhaltijalla oikeutta – kunta ei ole viranhaltijoiden oma bisnes, vaan siinä ollaan kuntalaisten ja heidän edustajiensa palveluksessa
- Arvovalinnat kuuluvat kuntalaisten valitsemille päättäjille
- Virkakoneiston tehtävä on tuottaa arvovalintojen pohjaksi tarvittavat faktatiedot
- Tunnista poliittisen ja virkatyön rajapinta ja pysy omalla tontillasi – samaa voi ja saa edellyttää poliittisilta päättäjiltä